

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hogyodóvra	4 "
Helyben háború hordva:	
Egész évre	20 kor.
Hogyodóvra	6 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hogyodóvra	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és aznap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczna-utca 3.

A szerkesztőség kizárólag viszályokra vagy megöröszésre nem vállalkozik.

Működésének és hirdetésének a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 5 fillér.

NAGYVÁRAD, okt. 27.

Póttartalékos háboru.

Nagy a felháborodás ország szerle. Az egyetemi ifjuság tüntetésre készül, az ellenzék vezérszónokai keresik a Czuczor-Fogarasi-féle nagy szótárban a hazafiás frázisokat, a kormánypárt nagyban tanulja a döntő és boldogító *igen* szócskát, nehogy a kritikus pillanatban nemet mondjon, Fejérváry buzgón utazgat Bécsbe — itt katonai heccz készül.

A nagy heccz oka volna a póttartalékosok behívása tényleges szolgálatra.

Ez így egyszerűen odaállítva nem áll. Nem áll azért, mert nem hívják be az összes póttartalékosokat. Mindazok, a kik mint tanítók, lelkészek, családfenntartók stb. törvényes igényekkel bírtak a póttartalékosok szolgálat kedvezményére, azokat ezentúl sem kényszeríti senki háromévi szolgálatra.

Ellenben meg fog szüntetni a törvény egy igen igazságtalan dolgot, a mi az egyenlő védkötelezettségen jogtalanul ejtett csorbába. Ez a számfeletti bevált ujonczoknak a póttartalékba sorozása.

Ki van mondva, hogy a ki nem felel meg az önkéntesség kellékeinek vagy nem kell őt a póttartalékba osztani, az három évet köteles szolgálni. Micsoda igazság már most az, hogy pl. A) huz 300-as sorszámot és szolgál 3 évet, B) huz 301-et és 2 hónap múlva mint kimustrált póttartalékos fütörészve buvik bele megint a civili ruhába? Pedig talán A)-nak egész életpályáját zavarja meg a 3 év, míg B)-t legkevésbé sem ejtené kétségbe a hosszú szolgálat. Hol van itt általános hadkötelezettség? Ez épp úgy a véletlenre bizza a könnyebb vagy nehezebb szolgálatot, mint bizta régen a megváltási rendszer. A ki akkor gazdagnak született s nagy számu bankókat tudott leszurni, épp úgy menekült, mint menekül ma az, a ki szerencsés kezűnek született és nagy számu huzott. Egyik a születés véletlenére, másik a lutri véletlenére bizza az ifjunak sorsát; s a véletlen rendszeren igen ostobán szokott működni.

Ebből a szempontból tehát a javaslatot, mint az egyenlőség vivmányát, elítélünk nem lehet.

Alaposabb az a kifogás, hogy az új rend sok nemzeti erőt köt meg, a mely erők eddig a polgári munka terén érvényesülhettek. Kevés a munkás kéz, bün volna azokat még inkább kevesbiteni!

Ez már okosabb beszéd. Hanem azért még ebből mindig nem következik a mai igazságtalan, egyenlőtlen állapot fenntartása. Ha fölös számmal vonnak be erőket a hadsereghez, az örvendetes jele a nép-erő gyarapodásának. Ezt az erőgyarapodást pedig fel kell használni egy olyan

reformra, a mely az egyenlőség elvét tiszteli, a nemzeti erőket kihasználja, a polgári erőket nem vonja el tulságosan a munkától és épp azért üdvös a nemzetre, a polgárra és hadseregére egyaránt.

Ez a reform a *kétéves szolgálati idő behozatala*.

Ennek érdekében tessék tüntetni!

A nyugati nagy államok sorban átmennek a kétéves szolgálat rendszerére; miért maradnánk mi mögöttük? Van a magyar ember olyan jó katonai anyag, mint akár a német, akár a francia s ha a gyér szaporaságu Franciaország nem rejtent vissza a reformtól, nekünk sem kell tőle félnünk. Két év alatt pompásan ki lehet képezni a legénységet s azonfelül használható katonákká lehet faragni az eddig fölös számmal besorozottakat, kik eddig a póttartalékba jutottak.

A ki tanuja volt annak, micsoda vert hadsereg lötyög be a kaszárnyákba, mikor a póttartalékosok fegyvergyakorlatra bevonulnak, az tisztában lesz azzal is, hogy háboru esetén a póttartalékra számítani nem lehet. Őket ellenség elé küldeni: merész játék a nemzeti lobogó becsületével és a póttartalékosok haszontalanul kiontott vérével.

A hadseregnek a háborura kell készülnie; ha tehát a póttartalékosok számát korlátozzuk és a két havi szolgálat kedvezményét csak azoknak adjuk meg, a kik részére azt a közérdek világosan követeli: — akkor nemcsak a hadseregnek, hanem a nemzetnek s az egyéneknek érdekében is cselekszünk.

Mindez természetesen csak egy feltétel mellett áll: ha a hadügyi kormányzat viszont tekintettel van a fejlett kor viszonyaira s a nemzeti munkaerő kiméltése céljából behozza a kétévi szolgálati időt.

A mi különösen a vitatott javaslatot illeti, annak van egy rendelkezése, mely valóban felháborodásra adhat okot: az, hogy visszaható erővel birna már az idén bevonult póttartalékosokra. Ezek már úgy osztották be egész élettervüket, hogy támaszkodva az eddigi törvényre, csak 2 hónapot fognak szolgálni, a törvény alapján sokan meg is házasodtak s ha most behívják őket, 2 hó helyett három kicsi esztendőre, ez végzetes csapás lehet legnagyobb részükre.

De végzetes csapás mai alakjában a törvényjavaslat nemzetünk munkaerejére általában. A 3 évi szolgálat mellett az ujonczlétszám bárminő nyílt vagy kerülgető felemelése csak új teher az ország roskadozó vállaira, csak vesztéség ugyanis beteg vérünkben.

Népünk az adó terhe alatt kivándorol, fogynak a dalos ajkak és munkás kezek, a munkaadó aggódva néz munkás után, a munkás ökölbe szorított kézzel követeli munkája bérének emelése-

sét — s akkor a lerongyolt néptől azt kívánják, hogy még 75,000 emberrel többen lelkesedve dalolják a cs. és kir. nótát: Nem a világ az a három esztendő!

Helyesen tette Budapest, hogy a javaslat ellen foglalt állást. Erélyiely, szilárdsággal talán sikerülni fog a javaslatot zárlonyra juttatni s akkor a modern kor igényei, a katonai szempontok követelése rá fogják szorítani hadügyi kormányunkat a sereg fejlesztésének egyediült méltányos módjára: a két évi szolgálati időre.

Dr. K. A.

Az indemnitás a pénzügyi bizottság előtt.

Budapest, okt. 27.

Az indemnitási javaslat ma került a pénzügyi bizottság elé, melynek tanácskozása délután feltizenegyre volt kitűzve. Falk Miksa elnökölt az ülésen, az előadói tisztet pedig Neményi Ambrus töltötte be. Jelen volt természetesen Lukács pénzügyminiszter, de egyenesen az ülés miatt jött Budapestre három napi rátóti tartózkodásából Széll Kálmán miniszterelnök is.

A miniszterek közül ott volt Plósz Sándor és Darányi Ignác is, ott voltak még Gräzenstein és Kiss Pál államtitkárok.

A pénzügyi bizottság mai tanácskozásáról itt következik részletes tudósításunk:

Az ülés megnyitása után Neményi Ambrus előadó röviden elfogadásra ajánlotta az indemnitás javaslatát.

Kossuth Ferencz szólott hozzá a javaslat-hoz elsőnek. Kijelentette a függetlenségi párt nevében, hogy nem fogadja el a javaslatot, mert bizalmatlan a kormány nyal szemben. Rátér azután az 1899. évi 30-dik törvény-cikkre s kifejti, hogy nem fogadhatja el a miniszterelnök interpretációját. A paktum megkötése alkalmából — ugymond — nem bocsátkoztak a törvény értelmezésébe: akkor a miniszterelnök azt hitte, hogy 1902 végéig megkötik a vámszövetséget. Szerinte, miután a vámtarifa nem készült el, megsértetett a reciprocitás. Nemcsak ő, hanem Horánszky is úgy fogta fel, hogy lejártukkor fel kell mondani a külkereskedelmi szerződéseket. Arra is gondoltak, hogy a külállamok fogják felmondani a szerződéseket, azért is hitték, hogy el kell készíteni a vámtarifát. Most azonban sajnálattal látjuk, hogy a miniszterelnök interpretációja nem védi meg az ország jogait, ez is egyik oka az ő bizalmatlanságuknak, a miért is nem fogadják el az indemnitás javaslatát.

Szederkényi Nándor szólalt fel ezután. Ő sem fogadja el az indemnitást. Nem érti, hogy a kormány miért siet egy azzal a javaslattal. Nem látja, hogy a kormány dolgozóit volna valamit a lefolyt évben az ország érdekében.

Rakovszky István volt a következő szónok.

Nem fogadja el a javaslatot, mert a kormányt sok mulasztás terheli. A kiegyezés körül bizonytalanságban vannak és e helyett katonai javaslatokkal állnak elő. A hadügyminisztertől a delegációban a szóló arra a kérdésre, hogy mennyibe fognak kerülni az új intézkedések, nem kapott feleletet, mert Széll Kálmán odasugta neki: Nicht antworten. Egyébként kijelenti, hogy a miniszterelnöknek az 1899. évi 30. törvényzikkéről a képviselőházban adott értelmezésével egyetért.

Komjányi Béla szintén a javaslat ellen szól. Támadja a kormányt, mert nem váltja be programját. A nemzetiségi kérdésben semmit sem tett, a nemzetiségek ellen támadóan lép fel.

Majd hosszasan foglalkozik az 1899. XXX. t.-cz. értelmezésével.

Beszéde végén pedig hevesen vádolja a miniszterelnököt, hogy az országot válságba sodorta.

Széll Kálmán: A felvetett kérdések közel járnak a politikai becsület kérdéséhez. Kijelenti, hogy az osztrák parlament ma is törvényes formában érintkezik a magyarral. A kiegyezésről most még bizalmasan sem nyilatkozhatik. A katonai javaslatoknál pedig az országgyűlés jogán úgy sem esik csorba, mert a törvényhozás intézkedése nélkül a póttartalékosokat a rendesnél hosszabb ideig nem kötelezhetik szolgálatra. Az 1899. évi 30. t.-cz.-ről mondott interpretációját fenntartja, hisz a paktumot becsületesen megtartotta, a mint a pártok elfogadták, az ismert megállapodásokon kívül semmiféle titkos pont nem volt a paktumban.

Lukács pénzügyminiszter Szederkényi vádjaira az felbéli, hogy az adóreform és a tisztviselők fizetésének megoldása lényegesen halad a befejezéshez.

A bizottság az indemnitit úgy általánosan, mint részletesen elfogadta.

A Szigligeti-Társaság jubileuma.

Tíz éves fennállását ünnepelte vasárnap a Szigligeti-társaság. Részt vett az ünnepélyen Nagyváradi város közönsége is, azonban sajnos, nem azzal az imponáló lelkesedéssel, a melyet az ünnepély tuzó rendezői várhattak volna. A kissé hosszúra nyúlt műsor vége felé pedig a jelenvöltek is olyan nyugtalanokodás fogta el, hogy a szép ünnepély méltóságos befejezését is megzavarták.

Az ünnepélyen Rádl Ödön visszatekintése megmutatta, mit tett eddig a társaság; dr. **Imrik Péter** eszmékben gazdag, mindvégig igaz és szókimondó beszédjéből pedig a jövő képét lehetett sejteni. Ez a szép kép egyelőre csak óhaj, — a társulaton áll, hogy az óhaj valóra váljék. Tíz év tanulságai meggyőzhetők a vezetőséget arról, mi a helyes út, a melyen eredményeket lehet elérni.

Az ünnepélyről tudósítónk a következőket jelenti:

A kereskedelmi csarnok vasárnap d. e. 11 órára majdnem megtelt előkelő közönséggel a Szigligeti-társaság jubileumára. A jelenvöltek között ott láttuk a következőket:

Radnai Farkas felsz. püspök, **Mangra** Vazul g. kel. püsp. helynök, özv. Des **Echerolles-Kruspér** Sándorné, **Ritoók** Zsigmond, **Rimler** Károly, Gerő Armin, Harmathy Károly, **Sáve**l Kálmán, Bordé Ferencz, dr. **Hoványi Géza**, Novotny Alfonz, dr. **Bozóky** Alajos, **Moess** Károly, dr. **Hoványi Gyula**, **Sal** Ferencz, **Géczy** Lajos, **Szolesányi** Hugó, **Reismann** Mór, **Váradi** Mór, **Tatár** Zoltán, **Szemes** Imre, **Istvánffy** István, **Istvánffy** József, **Kiss** Elek, **Makucz** Ernő, **Réz** Mihály, **Frankó** Endre,

Pekanovics Imre; továbbá **Rádl** Ödön, dr. **Imrik Péter**, **Sas** Ede, dr. **Várnai** Ferencz, dr. **Gyémánt** Jenő, **Hajós** Izsó, **Bodor** Károly, **Láng** József, **Radó** Ignác, dr. **Krüger** Aladár, **Fehér** Dezső, **Adorján** Armin, ifj. **Markus** János, dr. **Kovács** S. János, **Winkler** Lajos, dr. **Váradi** Ödön, dr. **Sarkadi** Lajos, dr. **Szombathy** István, a Szigligeti-társaság rendes tagjai.

Az ünnepély megnyitása.

Az ünnepélyre megjelent közönséget dr. **Hoványi Géza** rendező-bizottsági elnök körülbelül következő szavakkal üdvözölte:

A megjelent tisztelt közönséget örömmel üdvözölöm. Ez az ünnep nemcsak a társaságnak, hanem a közönségnek is ünnepe, mely szeretetében fogadta a Szigligeti-társaságot. Az önzetlen támogatás erősítette a társaságot s ha 10 év alatt eredményeket mutatott fel, azt tagjain kívül a közönségnek is köszöni. Ha 10 év múltával ünnepelünk, nem hiúság vezete ide, hanem köszönetünknek adunk kifejezést a közönség támogatásáért.

De mint a közönség tolmácsa is ezennel köszönetet mondok a tagoknak, első sorban nagytehetségű, nagynevű előkünknek (Eljenzés). Nagyváradi közönsége ne lankadjon a támogatásban és e támogatás alatt virágozzék fel a társaság!

A beszédet élénk éljenzéssel fogadták. Ezután **Rádl** Ödön elnök mondott megnyitó beszédet, a melyben markáns vonásokkal megrajzolta a társaság tíz éves működését. Senki sem volt erre hivatottabb **Rádl** Ödönél, a ki a bölcsőtől kezdve vezeti a társaságot s a kinek országrésze van a társulat által eddig elért sikerekben. Beszédjét viharos tapsokkal fogadta a közönség, mely jól tudja, hogy e 10 éves jubileum **Rádl** elnökségének a 10 éves jubileuma.

A beszéd végén bejelentette az elnök **Endrődi** Sándor üdvözlését; ez üdvözléssel egyidejűleg **Endrődi** postára tette Szigligeti Ede eredeti kéziratát és kiadásai gyűjteményének első szállítmányát. Ez a küldemény már meg is érkezett.

Az Erdélyi Irodalmi Társaság és a debreczeni Csokonai Kör átiratban, a Duzonich Társaság és **Pálfi** Antal alapító tag táviratban üdvözölték a társaságot.

Az átiratokat dr. **Bodor** Károly főtitkár olvasta fel.

Ezután **Sas** Ede, a társaság rendes tagja ült a felolvasó asztalhoz s két verset adott elő. Egyiknek címe: *«Beatus ille...»* Fiom, lelheltszerű szatira, a melynek minden sora metsző guynyal ostorozza a modera strébereket. *Beatus ille... ugyan ki boldog ma? Nem a ki «procul negotiis» éli éveit; hanem a ki az élet vásárlásába veti magát, reklámdobot ver ön maga mellett, ihletett perczen jó kötést csinál a börtön, tud kiliccselni, hajlongani, kicsike erejét nagyra fujni s aztán szenteskedve énekeli: Beatus ille, qui procul negotiis. A fiom, metsző éi nagy hatást keltett, ép úgy, mint a második költemény, *Schezerade*. Ebben a szultánnak fülébe sugja odaliskája, hogy «Az ezeregy éj meséinek vége»... vihar támad a földből, a konyhából, mely a zsarnokot elsöpri. A felolvasót a két igazán remek költeményért zajos tapsokkal jutalmazta a közönség.*

Következett az ünnepi beszéd, melyet dr. **Imrik Péter** táblabíró mondott el a következőkben:

Dr. Imrik Péter beszéde.

Másodszor van alkalman Nagyváradnak előkelő, műérzékéről és műizléséről ismert közönségéhez szólani. Az első alkalommal nemzeti irodalmunknak legnagyobb és a világirodalomnak legnagyobbjai között is nagy alakjáról: **Petőfőről** kellett szólanom, feladatomban tehát könnyű volt, mert a kicsinynek a nagyról mindig és könnyen akad mondani valója.

Helyzetem ma nehezebb; magunkról: nemzeti irodalmunknak említett nagy alakjához képest kicsinyekről kell szólanom.

S helyzetemet az is megnehezíti, hogy az irodalom szeretetéről, de egyszersmind annak kötelelességeiről én is óhajtánék valamit mondani, azonban Társaságunk nagy érdemű elnöke a szellemi aratás mezijén már csak kalászatokat hagyott számomra.

Megkísérlem összeszedgetni ezeket a kalászatokat.

Érzelmünket gondolatainkat, különösen pedig az eszméket és fogalmakat sohasem vagyunk képesek szavakban tökéletesen kifejezni. Hogy a kifejezés tökéletességét megközelíthessük, szimbolumokhoz folyamodunk. Így például három színű lobogónk a tengereen uszó hajó árbocján, középületen vagy várfokon mint szimbolum azt hirdeti, hogy az ott Magyarország.

Ilyen szimbolum a mai összejövetel is. Szimbolikus kifejezése annak, hogy ebben a városban, a honoát annyi nagy szellem keit szárnyaira és röptült át ragyogással a szellemi világon, tíz évvel ezelőtt az irodalomnak itt maradt hívei szövetségre léptek, hogy a maguk és a társadalom szellemi élvezetére és nemzeti kulturánk fejlesztésére az irodalmat művelni fogják.

Az a terület tehát, amelyet az itt szemünk előtt álló négy fal bezár, ebben a pillanatban nemcsak a magyar irodalomnak, de a magyar hazafiságnak is felszentelt temploma, a hová összegyülekezett az igaz hívőknek kicsiny, de lelkes csapata: háját adni a gondviselésnek, hogy az a mag, a melyet tíz évvel ezelőtt néhány hazafi elvetett már nemcsak virágzó, de gyümölcsöző fává nőtt; és köszönetet mondani annak a műpartolásáról messze híres közönségnek, a mely a tíz évvel ezelőtt elültetett magból kikelt csemetét ápolni, gondozni segített.

De összegyülekeztünk más valami végett is.

Ünnepünk jelentősége.

Lélektani szempontból saját szerű, tanulmányozásra érdemes jelenség korunkban, hogy míg a tudomány összes fegyvereivel és tapasztalataival arra törekszik, hogy a természet erőit leigázza és szolgálatába állítani kényszerítse, megsokszorozva az ismeret és vagyonszerzésnek és az egészség fenntartásának eszközeit, addig társadalmunknak kicsiny és nagy alakjai soha nem ismert mohósággal farkosnak a feltűnésre és megkülömböztetésre alkalmas helyzet, cím és rang után, terjesztve a felületességet, léhaságot és közéleti konvencionális hazugságot, s irtogatva az őszinteséget és megbízhatóságot, elannyira, hogy szinte kirívó és bántó az ellentét a feltűnést és megkülömböztetést kereső vágy s az egyenlőségre tanító természet-erők kihasználására irányuló törekvés, — a tartalom értékére nézve meglehetősen látszat és a realis irányzat között.

S ebben a betegségben csaknem egész társadalmunk szenved; mert mindenütt és minden osztályban akadnak emberek, a kik az üres szereplésért és a tartalom nélkül való címekért valóssággal reszketnek. Ezek az alakok már közéletünk bohócjai, a kik a magyarfajnak jellemző komolyságát diskreditálják. Láttam olyan névjegyet is, a melyen a tulajdonos állása ekként volt meghatározva: számfelletti díjtalan pótszolgálat a föld adó ideiglenes.

A feltűnési és megkülömböztetési vágyból sarjadzik ki az ünnepelés és ünnepeltetés vágya is, amely gyakran a rövid időközökben igaz ok és cél nélkül megismételt jubileumokban keres kielégítést.

A Szigligeti-társaságot azonban nem érheti az a vád, hogy midőn tíz évvel ezelőtt történt megalakulásáról a mai összejövetel alakjában megemlékezik, ezzel magát ünnepelni, vagy ünnepeltetni kívánja; mert önértékelés és hivalkodás nélkül mutathat rá tíz évi működésének eredményére, arra az eredményre a melyet Társaságunk elnöke az imént a m. t. közönségnek vázlatban bemutatott; e mellett az eredmény mellett pedig nem kell érezni annak szükségét, hogy létezésére jubileumok rendezésével hívja fel a közönség figyelmét, és arra, hogy tovább élhessen a közönség és társadalom kiterőszakolt figyelmében keressen jogcímeket. Ha a mai ünnep gondolata a feltűnési és ünnepeltetési vágyból keletkezett volna, én ma nem szólanék erről a helyről.

Összejöttünk igen, nem ünnepeltetés végett, de azért, hogy megújítsuk a tíz év előtt tett

azt a szent fogadást: buzdítani, gyámolítani az irói pályán megnyilatkozó tehetséget, nemestíteni az izlést az érdelem és az értelem világában s ébren tartani és erősíteni az irodalom iránt és ezzel ébrentartani és erősíteni a hazá iránt való szeretetet!

Szeressük az irodalmat!

És az irodalom meg is érdemli ezt a szeretetet.

Nincs emberi alkotás, a melynek jelentősége az államban és a társadalomban az irodalom jelentőségét megközelítené, akár a területet vizsgáljuk, a melyen az irodalom uralkodik, akár pedig az irodalomnak az érdelem, értelem és tudás világában való hatásait mérlegeljük.

Az ember legdrágább kincsét: a szabadságot is az irodalomnak köszönheti.

A szabadság után való vágy vele születik az emberrel s az ideális szabadság az egyének teljes mértékben való érvényesülésében áll. Azonban ezer meg ezer állami és társadalmi érdek és cél munkál közre abban, hogy az egyén ezt az ideális szabadságot az államban és társadalomban nem érhesse; egyedül az irodalom az, a melynek területén az egyén teljes mértékben érvényesülhet.

A fegyverbe öltözött népek háborúja mindig legázolja a küzdő felek egyikének szabadságát, az irodalmi harc ellenben felemeli a népeket, az ágyu szava elnémítja az igazság szavát az irodalom szava ellenben felszabadítja, megszólaltatja azt.

Az irodalom mióta csak művelik mindig fegyverül szolgált az elvesztett jogok visszaszerzésében s a megtámadott jogok megvédelmezésében.

Mialatt népek semmisültek meg és világbirodalmak omlottak össze, az irodalom hatalma egyre nőtt és folyton növekedőben van; s nem jóslat, de bizonyosság, hogy uralma soha megszűnni s az ész trónja soha összeomlani nem fog.

Nagy általánosságokban megrajzolva ezek azok a tulajdonságok, a melyek az irodalom jelentőségét az államban és a társadalomban minden más emberi alkotás jelentősége fölé emelik.

Különös jelentősége pedig abban a hatásban nyilvánul, a melyet mint nemzeti irodalom valamely nemzetnek érzelmeire, gondolkodására, jellemére, állami és társadalmi életére gyakorol. Nincs nemzet a mely, az irodalomnak ez alól a hatása alól magát kivonhatná, a hol pedig ez a hatás hiányzik, ott nincs nemzeti irodalom.

A jelenkori államalakulások mellett és fajérvényesülési aspirációk között alig van nemzet, a melynek az irodalom most vázolt hatására annyira szüksége volna, mint a magyar nemzetnek, a mely a népek és államok küzdelmeiben testvértelenül áll; a melynek hazáján kívül »a nagy világon nincsen számára hely«; a melynek irodalma és jelenkori közléte annyira egymásra utalva, és a melynek irodalma nyelvének: jelen és jövő létalapja eme feltételének annyira nélkülözhetetlen és annyira erős vára volna.

Államnak és társadalomnak tehát mindent meg kell tennie a végett, hogy ez a vár, nemzetiségünk vára erős, a támadásra és a védelemre egyaránt erős legyen, mert az irodalomra nemzetünk jövőjének kialakításában nagy feladatok várnak.

Történelmünk lapjai fajunknak fizikai és szellemi képességei hazánknek kiaknázatlan természetéről és a bennünket felismerő idegenek nek bizonyágtételei mind arról győzhetnek meg bennünket, hogy a jelenleginél méltóbb szerepkör betöltésére vagyunk hivatva.

Volt idő, a mikor a faji tulajdonságainknál fogva bennünket megillető szerepkört méltóan betöltöttük, a mikor, mint nemzetünk nagy dalosa mondja: »mi valánk a sorsanak számadó könyvében a legelső szám, s magyar tenger vizében hunyt él észak, kelet s dél hulló csillaga.«

Jövünk és irodalmunk.

Azok az eszközök azonban, a melyekkel a múltban nemzeti nagyságunkat kivivük, de biztosítani elmulasztottuk, ma már nem elégsé-

sek többé. Jelenünk és jövőnk biztosítása és kialakítása végett a személyes bátorságon és vívőszépen kívül szükségünk van erélyre, kitartásra, szorgalomra, takarékoságra, tudásra s általános műveltségre és vagyonra.

De ezeken az eszközökön és tulajdonságokon kívül, mint a népek oceánjában szigetként álló nemzetnek, szükségünk van arra a harmincz millió magyarra, amelyet Rákosi Jenő kiváló publicistánk, az amerikai testvéreinknek küldött lobogó felszentelésekor jövő nagyságunk feltételül és biztosítékul jelölt meg. Harmincz millió olyan emberre, akik érzelmeikben, gondolkodásukban, cselekedeteikben magyarok!

Ennek a harmincz millió magyarnak a megteremtésén nemzeti irodalmunknak is és pedig teljes erejével közre kell munkálnia! Iyan elvitázhatatlan joga ez, olyan elodázhatatlan kötelessége ez, mint az egyének a teljes mértékben való érvényesülésre törekvés; az irodalomnak ehhez a hivatásához a benne rejlő tulajdonságoknál fogva meg van a szükséges ereje és hatalma, a fajok érvényesülési törekvése pedig ennek a hivatásnak a teljesítését ma inkább, mint valaha parancsolja.

Nekem azonban úgy látszik, mintha irodalmunk, mint nemzeti irodalom, az ő kötelességeit elhanyagolná; legalább az én szemem nem látja azt a hatást, a melyet irodalmunknak nemzetünk érzelmeire, gondolkodására, jellemére s állami és társadalmi életére gyakorolnia kellene. Nekem úgy látszik, mintha költőink és általában íróink, nem foglalkozódnának eléggé nemzetünk életével, szokásaival, faji tulajdonságaival, akaratának és cselekvésének hazafias irányításával s letargiába esett közérzésének és közszellemének nemzeti irányban való felébresztésével!

E helyett képzett fájdalmakat szenvednek, idegen alakokat rajzolnak. Nem veszik észre, hogy népünk egyáltalán nem, vagy csak ritkán dalol már. A napi sajtó, a mely ma az általános műveltségnek a leghatalmasabb, de egyszerűbb terjesztője, működésének általános karakterében, csekély kivétellel, mindegyre jobban és jobban nemzetközivé válik. Színházaink idegen életet, szokásokat, erkölcsöket és hozzátehetjük, idegen frivolitásokat kultiválnak, úgy, hogy szinte nem lehet csodálni, ha még társadalmunk java része is üres élvezetek és a börze után futkos, népünk milliói, a nemzetnek ez előtt az ereje előtt pedig mindegyre jobban és jobban elhomályosul a hazafias érdelem és cselekedet fogalma s mindegyre jobban és jobban elgyengül a hazafias érzelmeire és cselekedetekre való felbuzdulás ereje.

Hol a haladás?

Pedig azt mondják, hogy haladunk. Vajon igaz-e ez? Vessük a mérleg másik serpenyőjébe ezt a haladást!

Vajon haladás-e az, ha egy nemzetnek milliókból álló tömegében egy-két ezer ember meggazdagodik, milliók és milliók pedig elszegényednek? Miként vehesse fel ilyen nemzet sikerral a világtudalmat?

Vajon haladás-e az, ha népünk irni-olvasni meg tanul, de ezt a tudását nyugalmának, megelégedésének, a gondviselésben való hitének és az embertársában való bizodalmanak meggyökösítésére használja fel? mert azt illetve és arra, miként segítsen magán, ha bajba kerül, nem nevelik, sőt nem is tanítják, népünket az életre való ösmeretek elsajátítása nélkül valósággal megöli a betű.

Avagy haladás-e az, ha néhány ezer ember oklevelet szerz s a bűrökben elrejtözve, ott emészt fel fizikai és szellemi erejét, a nemzetnek ezt a legdrágább, mert legértékesebb tőkéjét? Pedig amely nemzetnek intellektuális eleme nem ismer egyéb ambíciót a hivatalnál, abból a nemzetből kivesz az erély, az életküzdésre való képesség és bátorság és elernyed lassankint az önértzet is.

És vajon haladás-e az, ha a nők természetes rendeltetésüktől elvonatva, szintén hivatalok után futkosnak s a jellemökkel, érzelmi világukkal és az egész nevelésükkel ellentétes verseny útjára tereltetnek?

De minek folytassam a kérdéseket? Kimeríthetetlen azok sorozata.

Igaz, ezekért a bajokért, a nemzet fizikai

és szellemi erejének azért az elsorvasásáért, az erőknök és képességek helytelen irányba terelődéséért a kormányzat is, és pedig első sorban felelős, mert miniszteri, állami és államférfiai feladat a nemzet fizikai és szellemi erejének a boldogulásra alkalmas módon való elhelyezéséről és a nemzet ügyének előbbre vitelére érdekében való felhasználásáról gondoskodni, — az erőknök és képességeknek érvényesítésére az utakat előkészíteni, mivel az állami kötelekben élő ember nemcsak tömördek jogról mond le, de tömördek kötelességet is vállal, egy jogról azonban, a boldoguláshoz való jogról nem mond le és nem is mondhat le.

De felelős a bajokért a parlament is, a mely a nemzet vágyainak leteteményese, akaratának, cselekvésének irányítója.

Elszomorító jelenség azonban, hogy kormányzatunk s általában államférfiaink erejét a nemzet kulturális és gazdasági életén valamit alig lendítő politikai küzdelem és vergődés köti le és sorvasztja el, parlamentünk pedig ennek a küzdelemnek és vergődésnek ellenőrzésébe elmerülve nem igen látszik ráérni a komoly munkára a nemzeti ideálok propagálására, vagy az ilyenek iránt való lelkesedésre.

Az irodalom szárnyai ellenben szabadok. Rajta áll, engedje-e, vagy sem azokat megkötöztetni?

A jövő munkája.

Hát ne engedje Nagy feladatok várnak rá nemzetünk jövőjének kialakításában. Teljesítse, mert teljesíteni kell ezeket a feladatokat. Legyen minden irodalmi társaság és szövetség és minden szerkesztőségi iroda egy-egy közművelődési egyesület, ahol sohase kerüljön le napirendről a nemzet jövőjének és jövője kialakításának gondolata!

De tegye meg a magáét a kormányzat is. Decentralizálja egyebek közt az irodalmat, a kultur és gazdasági intézményeket, hogy ezek erőiket közvetlen ebből, tehát hatékonyabban kifejthessék. Mert az embernek, és pedig az egyesnek, mint a szövetségben állónak, alkotásai csak akkor lehetnek sikeresek, ha ugyanazok a törvények irányítják és kormányozzák, a melyek a világegyetemet fentartják, valamint a világűrben mozgó égi testek forgásában a harmoniát a röptülő és vonzó erőnek egyenletes megoszlása biztosítja, azonképen az állami, társadalmi, kulturális és gazdasági életre egészséges és szükséges összhang e függésnek és szabadságnak egyenletes megoszlásán alapszik.

Ezt az egyenletes megoszlást az ugynevezett helyi központoknak a megteremtése biztosítja.

Fel kell tehát szabadítani a nemzet erőit a vidéken a függés és lekötöttség alól, hadd bonthassa ki szárnyait a nemzeti géniusz a hazának egész területén és hadd érvényesülhessenek a nemzet erői a vidéken is. Meg kell teremteni a vidéken a helyi központokat a társadalmi, kulturális és gazdasági életre!

Tudjuk, mert látjuk, hogy Budapest a tölté várható nemzeti feladatokot nem képes teljesíteni. Ma holnap csak egy geográfiai területnek lesz a fővárosa, a mely a nemzeti ideálokért nem lelkesedik, a vidékkel, a nemzetnek ezzel az óriási tömegével nem érez együtt, a fajunkat jellemző érényekben pedig rohamosan hanyatlik. Ha mégis azt mondják, hogy Budapest az ország szíve, akkor ez az ország szív bajban szenved. Meg kell szabadítani ezt a szívet a rá ömlő vérbőségtől és szét kell osztani azt a nemzetnek egész testébe. Hosszu, nehéz munka lesz ez, de érdemes és hazafias munka lesz.

Mi pedig addig is teljesítsük kötelességeinket! Az ügy, melynek szelgálatába szegődtünk, eminenter nemzeti ügy. Ezért az ügyért minden magyarnak lelkesednie, ezt az ügyet minden magyarnak támogatnia kell. Minden magyar alatt minden állampolgárt értek, mert a ki a magyar állam kötelessége tartozik, az nem lehet más, mint magyar.

De teljesítse kötelességét a társadalom is, nevelje ivadékeit hazafias érzelmeire, gondolkodásra és cselekedetekre, realis komoly ismeretekre, a mely tulajdonságokkal és ismeretek-

kel úgy a maguk, mint nemzetünknek jövőjét biztosíthatják.

Mi ez a jövő?

A kolozsvári Mátyás király szobor leleplezési ünnepélyén nemzetünk egyik legnagyobb szónokának ajkáról az a kijelentés hangzott el, hogy az a szobor nemzeti múltunknak a fel-támadása.

En hiszek ebben a kijelentésben. Mert én bizom abban, hogyha az állam, az irodalom, a társadalom azokat a kötelességeket teljesíti, a melyeket a részemre kimért idő rövidsége miatt csak általánosságban jelölhettem meg, akkor nemzetünknek a múltban tűndöklő erényei új életre kelnek és érvényesülnek, és akkor nemzetünk ezekkel az erényekkel a tudás fegyverével, hatalommá váló szellemi és anyagi erejével az államok és nemzetek között újra elfoglalja azt a helyet, a mely öt múltjánál és faji tulajdonságainál fogva megilleti.

Ime, mélyen tisztelt közönség, ezeknek a gondolatoknak elmondása végett gyülekeztünk ma össze e helyen! Nem jubileum ez, nem ünnepelet, de hazafias cselekedet, amelyet sohasem lehet annyiszor megismételni, hogy már elégszer lenne megismételve.

Vigyék el a mai napnak emlékéit szíveikben házi tűzhelyekhez; vigyék el a hallott gondolatokat és a hallott gondolatokra szíveikben támadt érzelmeket és mondják el azokat az apák fiaiknak, az anyák leányaiknak. Allitsanak oltárt szíveikben a hazaszeretnek és egy nap se mulasszák el elmondani imádság gyanánt: **a haza minden előtt!**

A beszéd nagy terjedelme mellett is mindvégig lekötötte a közönség figyelmét. Többször helyeslő moraj futott végig a hallgatóságon s végül viharosan megéljenzették a szónokot, a ki néhol merészen, másutt mély filozófiával, de mindig őszintén és érdekesen szólt a kor kérdéseiről.

Az ünnepély vége.

Fehér Dezső, a Nagyváradi Napló szerkesztője «A szobor» című elbeszélését olvasta fel, melyben a modern poéták siralmas helyzetét dolgozta fel. Az elbeszélést is tetszéssel fogadták.

Bodor Károly dr. mondta el az epilógust, melyben bejelenti, hogy a társaság megakarván hálálni Rádl Odón kitartó, lelkes, buzgó működését, nevére a mai napon alapítványt tettek le, melynek kamatait irodalmi pályázatok kiírására fordítják. Zajos éljenzéssel fogadták e bejelentését s az ünnepély ezzel háromnegyed egykor véget ért.

Automobil-omnibusz Nagyváradon.

A villamos vasut építése már évek óta tervben van Nagyváradon. Hogy miért nem létesült eddig, azt már mindenki tudja. Az engedélyes közúti vasut orránál fogva vezette a várost.

Most, midőn a könnyen hívők már a közel jövőben hiszik a villamos vasut kiépítését, egy nyiregyházi vállalkozó szellemű ember a legmodernebb közlekedési eszközzel: az automobil-omnibuszokkal akar szerencsét próbálni Nagyváradon. Ezzel a se ló, se gőz ördögös masinával akar keresztülkaszni száguldani a városon.

Nagy baja azonban ennek a vállalkozásnak, hogy aligha nyeri meg Nagyvárad városától az engedélyt, mert a tapasztalt gyakori veszedelmek miatt nincs meg az automobilonak iránt a bizalom.

A másik baj az, hogy ugyanazokat az utczákat jelöli ki közlekedési vonalakul, ahol a villamos vasut vonalai tervezve vannak. Merő képtelenség, hogy ezzel veszélyeztessük a villamos vasut prosperálását. Különben is a kérelmező 10 évi kizárólagos jogot is kér az automobil közlekedésre.

Felemlít azonban a beadványában egy olyan dolgot, amit eddig, ha igaz, mélyen el-

hallgatott a közúti vasut. A beadvány szerint annál inkább megadandó az engedély, mert a jövőben az automobil-omnibuszok nélkül nem látogathatnánk a közeli két gyógyfürdőt, mivel a közúti vasut nem közelekedhet jövőre a Püspök- és Félix fürdőkre. Ugyanis a Magyar Államvasutak Igazgatósága a közúti vasutnak felmondotta a v.-velencei állomástól a fürdőkre az államvasutak sinpárjának használatát. Ez új dolog s kötelességévé teszi úgy a fürdők tulajdonosainak, mint a városunk, hogy a fürdőkkel más módon biztosítsák a megfelelő közlekedést.

Az automobil-omnibusz tárgyában beérkezett kérvényt a következőkben ismertetjük:

Helényi (Holcz) József nyiregyházi lakos az iránt kereste meg Nagyvárad városát, hogy a városba és fürdőkre automobil-omnibusz közlekedést létesíthessen, személyszállításra. Hosszasan tárgyalja, hogy mennyire szükséges ez Nagyváradon s különösen a fürdőkre, hova jövőre már nem jár a közúti vasut, mert az államvasut felmondta a sinpár használatát, villamos vasutvonal építése pedig sokba kerülne.

A díjakat személyenként a következőkben állapítja meg: a vasut állomástól a Szent László-térig vagy vissza 30 fillér; a kaszárnyáig 40 fillér; a kaszárnyától a Körözhidig vagy vissza 20 fillér; a kaszárnyától a vasutállomásig 40 fillér; a fürdőkre vagy vissza a város központjára 60 fillér; 10 éven aluli gyermekek felét fizetik; ugyanezen vonalak éjjel 9-10 óráig 5 óráig kétszeres ár.

Tíz évre automobil-omnibuszra kizárólagos jogot s 5 évig városiadó alól mentességet. Az engedélytől 1 hónapra megkezdődik a közlekedés, a városban óránként 15, a városon kívül 20 kilométer sebességgel.

UJDONSAGOK.

TAJSEKÖZLÉSEK.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 óráig fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Okt. 29. A pénzügyi bizottság ülése d. u. 3 órakor.

* **Rendkívüli városi közgyűlés.** Nagyvárad városa a villamos központi telep céljára megvásárolja a régi sertésvásártér szomszédjában levő Grünfeld-féle házat és telket. A törvényhatóság még nem határozott a telekvétel ügyében, mert a múlt heti rendkívüli gyűlésen kevesen jelentek meg a városatyák. **Beöthy** László főispán e hét csütörtökére, október 30-ra ujból rendkívüli közgyűlést rendelt el e telekvétel dolgában s ha ezáltal is határozatképtelen lesz a gyűlés, a november havi rendes közgyűlés határoz az ügy felett.

* **Hymen.** Ozv. **Tóth** Józsefné bájos leányát, **Elzát** folyó hó 29-én, szerdán d. u. fél 3 órakor vezeti oltárhoz a prem. rend templomában **Kaczián** Károly rokonszenves takarékpénztári tisztviselő.

* **Hadapródok a főgimnáziumban.** Vasárnap délelőtt a helybeli honvéd hadapródiskola összes növendékei látogatták meg a premontrai főgimnázium természetrajzi szertárát, hol **Kertész** Miksa tanár tartott az ifju honvédeknek igen részletes magyarázatot s **Novotny** Alfonz igazgató az ifjúsággal megjelent tiszt urakat kalauzolta. A szűk helyre szorított, igen gazdag, igen szépen osztályozott szerár mennyire kedves látvány volt az ifjúság előtt, mutatja az a tolongás, melyet a két csapatra osztott ifju katonák, a kiváló izlés és szakértelemmel berendezett szertárban igen nagy érdeklődéssel rendeztek.

* **A gyermekórház megnyitása.** A néhai Sztaroveszky Imre hagyatékából létesített gyermekórház már teljesen készen áll, be van rendezve. A megnyitást november hó közepére tervezik, a mely után az emberbaráti intézményt átadják a szegény beteg gyermekek részére. Kár, hogy most még nem teljesülhetett a város azon óhaja, hogy irgalmas nővéreket nyerve meg ápolóul, de ezek az önfeláldozó, áldott lelkű nővérek alig tudják a már gondozásukra bízott kórházakat is ellátni s így a gyermekórház részére a szerzet a legjobb akarat mellett sem tudta most még a szükséges betegápoló nővéreket rendelkezésre bocsátani. De egy év múlva átveszik az apácák az új intézetben az ápolást. Addig ideiglenesen világi ápolók lesznek alkalmazva. A kórház igazgatófőorvosául dr. **Schiff** Ernő kiváló gyermekgyógyászt nevezte ki **Beöthy** László főispán, november 1-től kezdődőleg s utasította, hogy a hivatalos esküt tegye le. A kórházat nyilvános és ingyenes vizsgáló és rendelő intézménnyel szándékoznak összekapcsolni, ahol a szegény szülők beteg gyermekeit orvosi vizsgálat alá veszik s ingyen gyógyszert rendelnek részükre. Ez az intézmény nem kevésbé lesz áldásos, mint maga a gyermekórház.

* **A nőipariskola segélye.** A Szedlarikné-Dudinszky Anna nőipariskoláját alakulása óta segélyben részesítette Nagyvárad városa, elismerésül azon szolgálatoknak, amelyet ez a házaspótló iskola a nőképzés terén tett. Az elmúlt évben azonban a közköltő réme miatt ezt a segélyt is törölték a város költségvetéséből. Szedlarikné most kérvényt intézett a városhoz, amelyben a régi segélyt, évi 1200 koronát kéri továbbra is a nőipariskola részére.

* **Országos orvoskongresszus.** Folyó hó 26 és 27-én tartották Budapesten a magyar elme-orvosok II-ik országos értekezletüket. Számos közérdeklő dolgok között az alkoholiszmusról s a büntettes elmebeteg elhelyezéséről és az elmebeteg jogi védelméről tárgyaltak. Az alkoholi ellenes mozgalom égető voltáról többen beszéltek. Nagyváradról Dr. **Gerő** Sándor törvényszéki orvos vett részt ez értekezleten.

* **Halátlan vendég.** Ozvegy **Bráza** Deme-terné mosónő szombaton éjszakára szállást adott **Kerekes** Rebeka faczér cselédleánynak. A leány azzal fizette meg szállásadóját nemeslelkűségét, hogy másnap reggel alkalmias pillanatban a szegény mosónő keserves keresményéből megtakarított negyven koronájával odébb állott minden búcsuszó nélkül. A szegény mosónő feljelentésére a rendőrség hamarosan kézrekerítette a tolvaj cselédet és megmotozás alkalmával némi hiánnyal megtalálták nála a pénzt, miért is lezárták.

* **A Körözs megfertőzése.** Négy év óta fenyegeti a Körözs vízbe beeresztett vitriolsalak és szennyvízzel a mező-telegdi Bihar-Szilágyi olajgyár Nagyvárad város vízvezetékét. A szakértők és vegyvizsgálók elismerték, hogy a folyóba bocsátott salak veszélyes a közegészségre, de azért nem tudott a város többszöri felterjesztésével odahatni, hogy a gyár eltiltassék a szennyvíz lebocsátásától. Jelenleg is két felterjesztés hever a miniszternél. Biharvármegye alispánja legutóbb ez évi július hónapig adott a társaságnak haladékot. A legutóbbi városi közgyűlésből kifolyólag **Rimler** Károly polgármester most újabb felterjesztést intézett a miniszterhez, amelyben hivatkozva a város két előbbi, még elintézetlen feliratára, sürgős intézkedést kér. Egyúttal megkereste a polgármester Biharvármegye alispánját, hogy a júliusig adott haladék már rég lejárt s miért húzódik ez a fontos ügy. Ilyen huzavonával akarják önkretenni Nagyvárad vízművét.

* **Királyi elismerés.** A hivatalos lap vasárnapi száma közli, hogy 6 Felsőge megparancsolta, miszerint *Willstock* Ernőnek, a nagyváradi József főherceg nevét viselő 37-ik gyalogezred I. oszt. századosának, ki négy éven át volt az önkéntes iskola parancsnoka és páratlan előzőkenységéért, finom uri modoráért a társadalomban általános tiszteletet vívott ki magának, továbbá *Kovács* Jánosnak az Alexis orosz nagyherceg 39. sz. gyalogezred I. oszt. századosának legfelső megelégedése tudtul adassék.

* **Esküvő.** Vasárnap délután esküdték örök hűséget dr. *Adorján* Emil fiatal, szimpatikus ügyvéd, arájának, *Weinberger* Irénnek, *Weinberger* Jakab malomtulajdonos szép s kedves leányának. Az esküvő nagy s díszes közönség jelent meg. Este a menyasszony szüleinek házában gazdag nászlakoma volt.

* **A budapesti honvédzenekar felbomlik.** Az ország legjobb zenekarává fejlesztette s művészi nivóra emelte a budapesti honvédzenekart *Bachó* István karmester, akit Nagyvárad közönsége is mint kiváló zenemestert ösmert. Az ezredéves kiállításnál Os-Budavárnak legérdekesebb vonzereje volt. *Bachó* felbuzdulván a sikereken, a zenekart nagy arányokban fejlesztette, létszámát megháromszorozta, úgy hogy a zenekar tagjai egy időben három helyen is játszhattak. A honvédzenekarnak ez a virágzása azonban csak addig tartott, míg az ezred új parancsnokot nem kapott, a szigorú *Fabrizius* ezredes. Az új ezredes, ki néhány hónap előtt foglalta el új rangját, nem vette szívesen, hogy a zenekar egy része állandóan a nagyközönség rendelkezésére áll, s elrendelte, hogy a zenekarnak ezentúl csakis ezredkióvónásokon és a tisztikar estélyein szabad szerepelnie, a vendéglőkben s mulató helyeken való szereplést betiltotta. E rendelkezéshez képest a zenekar felét el kellett bocsájtani s eddig már hatvan tagját el is bocsájtották. Ez indokolatlan megszorítás miatt *Bachó* István karmester állásáról lemondott. A honvédzenekar kitűnően prosperált, ezért kellett lehetetlenné tenni.

* **Kanavász-tolvaj oláh.** Sok minden kívánatos portéka heverész így vásár alkalmával a piaci ponyván, a melyeket a sovárgó atyafiak, ha becsületes uton nem bírnak megszerezni, — tiltott módon próbálnak szűr át keríteni. *Lupuj* János is ilyen módon kerített egy vég piros kanavászt, a minnek csak egy rövid fél óráig lehetett boldog tulajdonosa. Ugyanis a rőfös sátorok között ógyelege a *Lóvi* Vilmos ponyváján kiszemelt egy vég, 5 korona értékű vásznat, s addig ólalkodott ott, míg sikerült azt elcsipnie. De a szemfüles kereskedő hamar észre vette a hiányt, s rendőrral kerestette az elveszett holmit, a mit meg is találtak az egyik komédiás bodó előtt ácsorgó *Lupuj* János szüre alatt. S most egy félórai boldog kirtoklásért *Lupuj* János néhány napi elzárással lakol.

* **A talált tárgyakról.** Sokan vannak kik ha valamely tárgyuk elvesz és a megtaláló a rendőrségre viszi, fel nem mennek személyesen a tulajdonosok érte, hanem más bízna meg a tárgy átvételével. Legtöbbször cselédek, mások, hetesek mennek a rendőrségre a talált tárgyakat átvenni, amelyeket bizony nem szívesen szolgáltatott ki a rendőrség ily megbízottaknak. Ezentúl pedig már egyáltalában nem fogja a rendőrség kiadni a talált tárgyakat senki másnak, csak az igazolt tulajdonosnak, mit ez uton hoz a rendőrség a közönség tudomására.

* **Elveszett gyűrű.** Pekarik Endréné Alapi-u. 364. számú lakásából hétfőn reggel egy 70 koronát érő korálkőves aranygyűrű eltűnt. A rendőrség eddig eredménytelenül nyomoz.

* **Halálozás.** Részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Özv. *Bagdy* Istvánné, szül. *Kovács* Róza, gyermekei: *Juliska*, *Erzsi* és *Ilonka*; veje *Kuczik* Sándor, *Rózsika*, *Sándor*, *Mariska* és *Ilonka* gyermekeikkel, valamint számos rokonok nevében is legmélyebb fájdalommal tudatják a szeretett férjnek, legjobb édesapának, após és nagyapának *Bagdy* Istvánnak folyó évi október 26-án, d. u. 4 órákor életének 75-ik, boldog házasságának 47 ik évében rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai f. hó 28-án, d. u. 3 órákor fognak *Lakatos*-utca 25—209. sz. saját házatól az ev. ref. egyház szertartása szerint az olasz-i temetőben örök nyugalomra tétetni. Mely végítzességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1902. október hó 26-án. Aldás és béke lengjen porai felett!

* **Elsedy bácsi utolsó műve.** Az öreg *Elsedy* bácsi, a ki mintha az igriczek és hegedősök kivesselt fajtájából tévedt volna közénk, fogyhatatlan türelemmel festegeti a soha sem létezett tájakat s énekelgeti hősi sorokban élményeit, s vándorol az exotikus öreg bohém egyik helyről a másikra. Most öreg, ülő betűkkel irt levélben tudatja az öreg vándorfestő, hogy utolsó műve gazdára talált. A szokásos sorsoláson *Szepessy* József nyerte. Most hát újra tőri a festéket *Elsedy* bácsi készülő művéhez.

x A téli idényre megérkeztek a leghíresebb angol *Fowues* női és férfi keztyűk, alsó ingek és harisnyák

Róth M. Utóda

kalap és férfidivat tüzletében.

Férfi fehérneműk dus választékban és méret szerint is készíthetők. 353

MULATSAG.

Középiszkolai ifjak kolonja. A helybeli középiszkolák ifjúsága november hó 8-ától kezdődőleg, nyolcz egymásutáni szombaton kolonestélyeket rendez, *Nemessoi* Török Jánosné urnő védaóksége és *Kovács* Tivadar baletmester vezetése alatt, a *Zöldfa* szálloda nagytermében. A meghívók még e hét folyamán szétküldetnek. Az estélyek sikere érdekében nagy buzgalmat fejt ki a rendezőség.

ZENE ES MUVESZET.

A cimbalom feltalálója a nagyvá. adi zeneiskoláról.

A közel múlt napokban lezajlott iparos kongresszusnak sok illusztris vendége is volt; ilyen volt a többek között *Schunda* Venczel József, a pedálos cimbalom feltalálója, budapesti hangszergyáros, több érdemrend tulajdonosa s a tárogató újjáteremtője. A vendégek meglátogatták a város nevezetességeit, ki-ki azokat válogatván ki, a melyek szakmájába esik s amely őt közelről érdekli. A messze földön híres hangszergyáros *Schunda* V. József meglátogatta a többek közt a nagyváradi zeneiskolát is s hogy milyen impressiókkal távozott onnan, annak bizonyossága az a levél, a melyet az egyesület agilis igazgatójához intézett s a mely szószerint a következő:

Nagys. *Réz Mihály* urnak

Nagyvárad.

Sajnálom, hogy Nagyváradon létem alkalmával nem volt szerencsém Nagyságoddal találkozhatni és hoy — mit most levélig teszek meg — személyesen nem adhattam át gratulációmát ahhoz a szép eredményhez, a melyet a vezetése alatt álló zeneiskolának cimbalom növendékei képesek fölmutatni fényes előmenetelükkel.

Hall tiam *Perl Szeréna* 3 ad éves, *Puskás Irén* 2-od éves és *Bodnár Gizella* 1 ső

éves növendékeket játszani s mondhatom: szép előadásuk, kézi ügyességük és izléssel párosult helyes zenei fölfogásuk egészen megleptek. Jobb vezetést és szebb eredményt még a budapesti zeneintézetekben sem lehet kívánni.

Csak dicséretére válik Nagyságodnak, hogy a vezetése alatt álló zeneintézet mintaképpül szolgálhat az ország számos hasonló intézetének.

További szép sikert kívánva odaadó nemes fáradozásához, maradtam

kiváló tisztelettel:

Schunda V. József.

E kiváló szakember részéről jött ezen szép elismerés bizonyára a legszebb jutalma azon fáradozásnak, a melyet az intézet jóhírnevének fentartása érdekében az iskola tanárai: *Hegedűs* István, a megdicséret cimbalommester és *Mazalik* József zenetanárok *Réz Mihály* igazgatóval együtt oly elismerésre méltó buzgalommal kifejtették.

SZINHÁZ.

HETI MŰSOR.

Kedd: Kis szökevény.

Szerda: Zalamei bíró.

Csütörtök: Katalin (premier.)

Péntek: Katalin.

Szombat: Miatyánk Isten.

Vasárnap: délután: A molnár és gyermeke este: Svihákok.

Fenn az ernyő, nincsen kas.

— Diszeloadás. —

Vasárnap este diszeloadás volt színházunkban, a »Szigligeti Társaság» fennállásán k 10-ik évfordulója alkalmából. Szigligeti Ede »Fenn az ernyő, nincsen kas» című versben irt vígjátéka került színre, elég szép számu közönség előtt. Nagyon csodálatos dolog, hogy a nagy mesterről nevezett színházban tegritkábban az ő darbjait lehet látni. Pedig neki egy műve százszor többet ér valamennyi francia főczdarabnál.

Az előadás méltó volt *Szigligeti* Ede nagy nevéhez. *Tóth* Elek pompás alakítást nyújtott. Beszéde, mozdulata és eleganciája hű volt. A nyílt színen is igen sokszor megtapsolták. *Somogyiné* szintén kitűnően játszott. *Dési* Alfréd szerepét érzéssel tudta eljátszani. Sikere szintén oly nagy volt, mint *Tóthé* H. *Novák* Irén játéka szép volt, de 16 éves leányka szerepe már nem neki való. Kitűnők voltak még: *Krasznay*, E. *Kovács* Mariska (szerepe nem volt neki való) és *Benkő* Jolán.

Meg kell jegyeznünk, hogy a jubiláló társaság tagjai közül igen kevesen jelentek meg a diszeloadáson.

—n —la.

Szivem! Hideg volt kint, hideg bent is, olyan csekély számu közönség nézte végig *Hennequin* és *Bilhaud* bohózatát. De fáztak magok a színészek is, máskülönben az előadás sok helyen jobb lett volna. Nem sokat gondoltak vele, azt hívének, a csekély számu publikumnak így is jó lesz. Az összejátéknak eme gyengesége daczára egyesek némileg kiváltak; köztük *Krasznay* és H. *Novák* Irén.

Kis szökevény. A »Kis szökevény«, ez a népszerű angol operett került színiere ma, kedden este. Erdőessége az előadásnak, hogy ezuttal *Bilkey* Irén játsza az angol »Nebántsvirág« szerepét. Egyébként a szereposztás a régi.

Zalameai bíró. Valóságos klasszikus alkotás az a verses *Calderon* darab, melyet szerdán a Szigligeti-színházban felfrissítettek. A »Zalameai bíró« ez, a Nemzeti-színház nagy sikerű reprize. A darabban H. *Novák* Irén és E. *Kovács* Mariska játszák a fő női szerepeket. T. *Pogány* Janka, ki egy markotányosnő szerepé-

játsza, énekelni fog. A czimszerep Peterdy Sándor kezében van. Tóth Elek, Kovács Lajos, Bognár János, Krasznay Andor, Bérczi, Dési stb. a többi szereplők.

Változás a műsorban. Béli és Fehér operettjének, a „Katalin“-nak bemutatását közbejött akadályok miatt csütörtökről péntekre halasztotta el a színház vezetősége. A kitűnő operett nagy sikert hozott még idegenben is a két magyar szerzőnek.

Ünnepi előadások. Szombaton este, hatoltak estéjén, a színház ez évben sem akar eltérni a megszokott tradíciótól s a borongós hangulathoz illő félig meddig alkalmi darabbal ünnepel, mely ez alkalommal a „Miatyánk Islen“, régi nagy hatásúra csinált népdrama lesz. Az elmaradhatatlan „Molnár és gyermeke“ vasárnap délutánra szorul. E két bus darab után vasárnap este a vig „Svihákok“ operettet játszik, melyet a napokban mutattak be nagy sikerrel.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 40.

Bérlet 26. sz.

Ma kedden, 1902. október 28-án:

Kis szökevény.

Operette.

SZEMELYEK:

Lord Coodle — — — —	Bognár J.
Lady Coodle — — — —	Benkő Jolán
Stanley Eduard, unokaöccsük	Erdélyi Miklós
Stanley Dorottya, Eduard huga	Tóváry Anna
Gray Vinnifred, árvaleány —	Bilkey Irén
Flipper Jockey — — — —	Bérczi Gyula
Barlay Róbert, Eduard barátja	Deésy Alfréd
Paloni, korzikai konzul —	Kalmár Béla
Alice, Lord Coodlék szobaleánya	Kulinyi Mariska
Tamarind testvér, a Szent-Péter	
zárda kukája — — — —	Szathmáry Arpád
Cook ügynöke — — — —	Tóth Elek

BELYARAK: Negypályos 7 frt. Földszinti és első emeleti pályos 6 frt. Másodemeleti pályos 4 forint. Szólya 2 frt 50 kr. Körszék 2 frt 20 kr. Támlászék, 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3 órától előre válthatók.

Jegyek előre válthatók színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztarnyitas 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szerdán, okt. 29-én:

Zalameai biró.

Színmű.

IRODALOM.

Emlékfüzet a Szigligeti-társaságról.

A Szigligeti-társaság jubileuma alkalmából díszes kiállítású emlékfüzetben számol be Láng József a társaság tíz év munkásságáról.

Eleven tollal válaszolja azt a lelkes mozgalmat, melyet a Nagyvárad dolgozó társai indítottak annak idején az alakuló társaság érdekében. Targyilagosan igyekszik 10 év munkájáról számot adni, s a társaság e rövid történetével mellőli emléket állít az első 10 évnek.

Őszinte és általános elismerés illeti e füzet kiadásáért Láng Józsefet, ki a társaság

történetét ily fennmaradó formában juttatja a közönség elé. A füzet pazar kiállításával pedig Láng József saját nyomdájának szerzett dicsőséget.

Néppárti Naptár. A „Néppárt“ című népujság igen életre való vállalatba fogott. A laphoz hasonló irányu és tartalmu népujságot adott ki. A Stephaneum által díszesen kiállított naptár 184 nyomtatott oldalra terjed. Ebből csak nyolcz oldal a hirdetés. A szokásos naptár rész után következő előszót Zichy Nándor gróf írta. Ezenkívül számos politikai, közhasznú, mulattató és szórakoztató olvasmány van benne. Hatvan olyan csinos kép van benne, aminőt egyetlen naptárban sem találunk. Ára: 1 darabnak 80 fillér, 10 darabnak 6 korona 80 fillér, 50 darabnak 33 korona, 100 darabnak 64 korona, 500 darabnak 316 korona. Megrendelhető a pénz előleges beküldése mellett a „Néppárt“ kiadóhivatalában Budapest, VIII. József-körút 35. sz.

TANUGY.

Iskolaszéki ülés. A községi iskolaszéki tekintetes tagjait tisztelettel kérem, hogy f. hó 30-án d. u. 4 órakor a városháza nagytermében tartandó rendes havi gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1902. okt. 27. Hegyesi Márton elnök.

TÁVIRATOK.

Wlassics Brassóban.

Brassó, október 17. (Saj. tud. táv.) A közoktatásügyi miniszter Molnár Viktor és Perényi tanácsosok kíséretében váratlanul ide érkezett. A román gymnasiumban látogatását a szünetek miatt elhalasztotta. De meglátogatta a szász gymnasiumot és a többi iskolákat. Mindenütt kérdeztetett a tanulóktól, hogy előmenetelükről meggyőződhessek. Itt maradásának ideje bizonytalan.

A svájci választások.

Bern, október 26. A mai nemzetnáci választás megerősítette a radikális demokrata párt többségét. A még hátralévő pótválasztások ezen az eredményen semmit sem változtathatnak. A szociáldemokraták két-három mandátumot nyertek és most nyolcz mandátumok van. A nemzetnáci tagjainak száma alakosság számának növekedése miatt most már nem 147, hanem 167. (N. T. I.)

Rejtélyes halálest.

Budapest, okt. 27. (Saját tud. távir.) Gaál Dénes veszprémi nyugalmazott főmérnököt a vasuti kocsiban halva találták. Budapesten a rendőrség a morgueba vitette. Az itteni vizsgálat alkalmával az uti bőröndjében 700 koronát találtak. Nemsokára megjelent dr. Corzan Gábor tan. ker. kir. főigazgató, az elhunyt veje ügyvédjével, Halassy Aladárral s csodálkoztak a csekély hagyatékon. Alaposabb vizsgálat után kitűnt, hogy *hetvenháromezer korona értékű értékpapirokat tartalmazott a bőrönd, de már 70 ezer korona érték hiányzott.*

A görög király Bécsben.

Bécs, okt. 27. A görög király tegnap hosszabb látogatást tett Goluchowski gróf külügyminiszternél. (M. T. I.)

Chamberlain Délafrikában.

London, október 26. Chamberlain gyarmatügyi miniszter november végéig Dél-Afrika megy, hogy a helyszínen tanulmányozza a háboru befejezése nyomán támadt kérdéseket és az új gyarmatok ügyeinek rendezését. A miniszter meglátogatja Fokföldet, Natált, az oranjei gyarmatot és Transzvált és márczius elején tér vissza Angliába. A Reuter-ügynökség megjegyzi, hogy Chamberlainnek ezt a szándékát a király és miniszterek helyeslik, Milner pedig örömmel fogadta.

Romániai választások.

Bukarest, okt. 26. Az általános községi választások alkalmából a nemzeti szabadelvű párt ma nagy népgyűlést tartott, a melyen mintegy 5000 választó jelent meg. A gyűlésen Sturdza miniszterelnök a szabadelvű kormány működését és céljait ismertette. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.

Tüzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

127

— Hogyan, fenségednek ez volt a szándéka?
— Kifogytunk az időből, már esteledik.

A viaskodás közben a nap valóban befutotta már az egész utját s nyugovóra hajlott. A foszlányos, fodros felhők, amelyek mint fehérgyapjas báránycsok legelészték odafönn, letűntek az égbojtozatról, rózsaszínűre válva. A kozákok is egyre gyérebben jöttek, a tűzbe küldött csapatok eszeveszetten menekültek.

A harcnak vége szakadt, de csakis azért, mert a Krsywonos emberei megerőszakolták a saját vezérüket és árulónak szidták.

— Aruló vagy, aki mérszárszékre viszel!

— Te véreb! Te pusztulj el inkább, mintsem mi.

— Köttöztek meg! Majd kiadjuk Jeremiásnak, a magunk életét megváltjuk véte!

— Pusztuljatok el, ha holnap nincs a hatalmatokban a herceg, egész seregével együtt! — felelt Krsywonos.

De ez a holnap még csak eljövendő volt, a mai nap ellenben vereséggel végződött. Sok ezer derék, izmos misowszi kozák hevert holtan a csatatéren, a fő mélyén s a folyó hullámaiban, az elesett parasztokat nem is számoltva.

Kétezeren voltak a foglyok. Tizenegyet főtiszt esett el és száz altiszt. Puliant törött bordákkal, de élve fogták el. Krsywonos mégis erősködött:

— Holnap valamennyi legyült le mérszároljuk. Nem veszek a számba sem egy falatot, sem egy kortyot, amíg csak egy is él közülük.

A győztesek táborában ezalatt a herceg lábaihoz rakták a zsákmányul ejtett zászlókat. Aki hozott egy-egy zászlót, odadobta a többiekhez halomba, volt ott vagy negyven lobogó. Akkor Saglobára került a sor s a potrohos lovag oly büszkén, oly erővel csapta le zászlóját, hogy eltörtött belé a rudja. A herceg mosolyogva kérdezte tőle:

— Te ejtetted zsákmányul?

— Te mondad, fenséges uram.

— Akkor hát Ulysses és Achilles vagy egy személyben.

— Egyszerű harcos vagyok én csak, uram, de Nagy Sándor párját vallo vezérem.

— Ne hizelegjél, lovagl! Hősi tettetért megjutalmazlak, kincstárnokom kétszáz arany forintot fizessen néked?

Sagloba árkarolta a herceg térdét és szerénykedve szólott:

— Óh uram, a te kegyelmed nagyobb az én vitéségemnél.

Skrzetuski arcán mosolygás futott át, de azért sem most, sem később nem árulta el, hogy látta ő a hős vitést a csata előtt félni is. Sagloba pedig oly büszkén, oly rátartóan lépegetett el, hogy a katonák ujjal mutattak rá és így dicsérték: ő harcolt ma a legvitészebbül!

Eljött az éjszaka s a tó és a folyó két partján föllobbant a sok ezer tábori tűz, amelyek füstje sűrű oszlopokban szállott az égnek. A fáradt katonák étellei és pálinkával erősítették testüket, lelkeiket pedig a mai nap bátorságát növelő hősi tetteinek elmondásával. A leghangosabban persze Sagloba beszélt és csodákat mondott el a tetteiről. Hátha még nem botlik el a lova! Tisztársait, s a Tyskievics csapatjából nemeseket így tartotta szóval.

— Az tudja-e, hogy a nagy ütközeteket megszoktam már, főként a törökök ellen küzdöttem sokat a moldvai hadjáratban. Ha néha lomha vagyok, azt nem a félelem okából teszem hanem lobbánó vérem miatt, amely végletekig elragad. Hogyis lélnék nemes lovag létemre ettől a csöcseléktől!

— Persze ezuttal is elragadott a véred? — Jól mondd. Erőszakkal tartottak vissza a bajársaim, különben segítségére siettem volna a lováról lehulló Wiersulnak.

Skrzetu-ki mosolyogva erősítette, hogy ő is segített a lovagot visszatartani, míg Karvics Wiersul felől kérdezősködött.

— Óh, őkelme már az előőrsknél jár! Saglobának nem volt inyére, hogy elbeszélését így megszakították. Rákezdte tehát:

— Azt hallgassátok meg, hogy miként ejtettem zsákmányul ezt a zászlót!

— Hiszen akkor nem kaphatott súlyos sebet! Örvendezett a Wiersul féltő Karvics.

— Nem az első lóbogó már ez, amelyet elveszek az ellenségtől, de mondhatom, hogy ilyen keserves dolgom egyikkel sem volt még!

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Magyar czég letelepülése Dél-Afrikában.

A kereskedelmiügyi m. kir. miniszter ur értesítette a fiumei kereskedelmi és iparkamarát, hogy Reich József fiumei lakost Durbanban tervezett fióktelepének létesítéséhez államségélyben részesítette. Ezzel szemben tartozik nevezett Durbanban, vagy Délafrikának valamely más kikötőjében vagy alkalmas városában — mely a miniszternek pótlólag bejelentendő — letelepedni és a magyar ipari és mezőgazdasági termékek fogyasztását Dél-Afrika területén előmozdítani, üzleti összeköttetéseket létesíteni, minden hozzá forduló hazai czégnek az általa kért felvilágosítókat megadni és, ha az illető czég kívánja, képviseletet is elvállalni. A segélyezés további feltételül kikötött, hogy a nevezett czég csak hazai czégek érdekében járhat el, idegen czégektől megbízásokat el nem fogadhat és képviseletüket nem vállalhatja el. A nevezett czég köteles magát Pirnitzer Gyula szakföldesítő ellenőrzésének alávetni.

Árutermelési szövetkezet.

A biharmegyei és nagyváradai kiskereskedők társulata, mely már többször adta tanu-jelét életrealóságának, a társulat kebelében termelési szövetkezet alapítását határozta el, mely e hó 29-én délután 3 órakor tartja meg alakuló közgyűlését a társulat helyiségében. A szövetkezet megalakulása iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánult a vidéki és helybeli kiskereskedők körében egyaránt, mivel a szövetkezet nagyban fog hozzájárulni a kiskereskedők helyzetének javításához.

Köszönet és Tisztelet

Társulat jelentése.

— A Társulat eredeti átirata. —

Határozatok.

Buza októberre	Budapest, okt. 27.
Buza áprilisra	7.27
Tengeri	7.54
	5.60

Rozs okt.	6.45
Zab ápr.	6.15
Káposzta, repce, aug.	11.89

Értéktábla.

Magyar hitel	Budapest, okt. 27.
Magyar koronajáradék	683.50
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	728.50
Magyar vasúti kölcsön ezüstdoboz 2 1/2%	711.75
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	4.250
Magyar földteremtésügyi kötvény 4%	475.50
Magyar pénzügyi kötvény	
Magyar nyereséj-sorsjegy-közlöny	
Tiszszabályozásá s zsebei sorsjegyek közlöny	

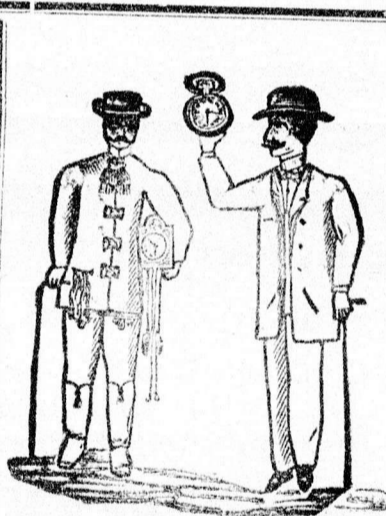
Hivatalos arányok.

a Budapesti Áru- és Értéktáblán 1902 okt. 27-én.

Magyar aranyjáradék 4%	119.80
Magyar koronajáradék	97.55
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4%	
Magyar vasúti kölcsön ezüstdoboz 2 1/2%	
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	
Magyar földteremtésügyi kötvény 4%	97.75
Kalméri jog megváltási kötvény	100.—
Horvát- és sláv földteremtési kötvény	98
Magyar nyereséj-sorsjegy-közlöny	201.—
Tiszszabályozásá s zsebei sorsjegyek közlöny	157.—
Osztályjáradék papirban	100.40
Osztályjáradék aranyban	100.40
Osztályjáradék aranyban	120.50
Osztály korona járadék	100.—
Osztály államsorsjegyek	150.—
Osztály magyar bank részvény	15.82
Magyar hitelbankrészvény	712.—
Osztály hitelintézet részvény	703.—
Párisi visita	95.17
20 jrmkos arany (Napoleon'dor)	19.05
Németbirodalmi márka	116.99
Londoni visita	289.2
20 márkás arany	23.41

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Miért haragszol? barátom.

Talán nem jár jól az órád. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többre van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett.

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton, 226.

művés Nagyváradon színház oldala mellett.

Kálmán Sándor

ékszerész,

Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám.

Állandó nagy raktár:

Drágakövek, ékszerek, arany- és ezüst ajándéktárgyak, ezüst evőeszközök és minden e szakhoz tartozó áruból.

Legszolidabb szabott árak.

Mindenemű alakításokat és javítást elvállal. Telephon 409. szám. 150

Három magtár

azonnal kiadó a

Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank

Nagy-Teleky-utcai házában.

306

A magy. kir. szab.

Osztálysorsjáték főelárusítója a Biharmegyei Takarékpénztár

ajánl sorsjegyeket a XI. sorsjáték

I-ső osztályához

eredeti árakon.

Sorsjegyeink kaphatók:

a Biharmegyei Takarékpénztár üzlet-helyiségében Kossuth-utca, 19/20.

a Biharmegyei Takarékpénztár váltó-üzletében Kossuth-utca 19/20.

Lukács Mór főzsdéjében Bémer-tér

Rosenblüh Béla

K. Frankl Mari

Steier Jakab

Nagypiacz-tér

Szt. László-tér

A nyereményeket **azonnal** készpénzben fizetjük.

327

Huzás november hó 20-án.

Kiadó lakás.

A Biharmegyei takarékpénztár Kossuth-utcai házában

Egy másodemeleti udvari lakrész

két szoba alkov, előszoba, konyha és megfelelő mellékhelyiségekkel

f. évi november hó 1-től kiadó.

Értekezhetni az intézet I. emeleti üzlet-helyiségében.

294

Kiadó lakás.

A Mezey-féle házban (Kossuth Lajos-utca) egy első emeleti utcai lakás, mely áll: **4 szoba, 1 alcoven,** mellékhelyiségek s egy üveges **terasz** a Kö. rözsre,

f. évi november hó 1-től kiadó.

292

Kiadó magtárak.

A Nagyvárad Takarékpénztár tulajdonát képező katonavárosi Weinberger-féle gyári helyiségben levő üres magtárak

azonnal bérbevehetőek.

Értekezhetni a Nagyvárad Takarékpénztárnál.

25 krtól kezdve
női fekete és színes ruhaszöveteket,

2 frt 75 krtól kezdve
kész női- és leány-felöltőket,

1 frt 20 krtól kezdve
gyönyörű női blousokat

kaphatni óriási választékban szolid pontos ki-
szolgálás mellett

FLEGMAN ÁRMIN divattárában
Nagyvárad, Bémer-tér.

<p>Tennis flanel szép kivitelben 16 kr.</p>	<p>Színes mosó barchettek 17 krtól.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>Az ujonnan berendezett női- és gyer- mek confectio raktár.</p> <p>Dús választék. Eredeti modellek.</p>	<p>Fekete és szí- nes blous sely- mek legujabb kivitelben 60 krtól 4 frtig.</p>	<p>Alkalmi vétel férfi gallér míg a készlet tart 10 kr.</p>
<p>Fehér zsinór és pique barchetek óriási választékban 25-90 krig.</p>	<p>Wallerstein Fülöp Fiai</p> <p>Fiók üzlet: Nagyvárad, Bémer-tér. Fiók üzlet: Kisvárd.</p> <p>Debreczen. Kisvárd.</p>			<p>Óriási választék angol női divat kelmékben gyö- nyörű kivitelben.</p>
<p>Francia delai- nek 39 krtól. Valódi prágai keztük 88 kr.</p>	<p>ÉRTESÍTÉS</p> <p>a közeledő idényre nagy mennyiségben bevásárolt és eladásra kerülő</p>			<p>Francia gyapju flanelok, blous és pongyolákok</p>
<p>Vászon fehér és asztalneműek elismert legelő- nyösebb árakban</p>	<p>alkalmi vételekről,</p> <p>melynek szíves megtekintésére tisztelettel meghívjuk a n. é. vásárló közönséget.</p>			<p>Férfi ingek leg- jutányosabb árakban, közel 20 kr.</p>
<p>Egy hat sze- mélyes teríték asztalkendőkkal 1.20.</p>	<p>Szolid szabott árak.</p> <p>Túlfizetés teljesen kizárva.</p>			<p>Csödtömegtől vásárolt minden- nemű férfi szöve- tek rendkívül előnyös árakban.</p>
<p>1 vég vászon 3.90-100 frtig.</p>	<p>Különösen figyelemre méltó!</p> <p>az ujonnan berendezett női- és gyermek confectio raktár.</p> <p>Dus választék. Eredeti modellek.</p>			<p>Szőnyeg, függöny- ágyterítők, flanel takarók a leg- nagyobb választékban.</p>
<p>Valódi rumburgi, Irhoni és creas vásznak, Schroll siffonok nagy választék- ban.</p>	<p>338</p>			<p>Futó szőnyegek 18 krtól 3 frt 50 krig.</p>
<p>Mennyasszonyi kelengyék remek kivitelben készítünk 5000 frtig.</p>	<p>Nyomtatott a Szent László-nyomdában Nagyváradon.</p>			<p>Ebédülő szőnye- gek 2 frtől 200 frtig.</p>